

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassó-, kis- és nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó

brassói, fogarasi, hosszafalusi és zernesti, diós-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszú-aszói, kőhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágotai kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MÉGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

SZERKESZTŐSÉG:

Brassó, Csergepiac 148 sz., I. emelet, hol a szerkesztő naponként 4—5 óra között található.

Nagy-Küküllőmegyét érdeklő közlemények Horváth László társszerkesztőhöz Segesvárra, Kis-Küküllőmegyét érdeklő közlemények Gyöngyösi István társszerkesztőhöz Diós-Szent-Mártonba küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADÓ-HIVATAL:

Alexi könyvnyomdája, Színház-utca 95. szám, hova az előfizetési és hirdetési díjak bérmentve küldendők.

Hirdetések és Nyílt-tér előre fizetendő.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 80 kr. Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETÉSEK DÍJA:

4 hasábos garmond-sor vagy annak helye 5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetés után még külön 30 kr. bélyeg-díj fizetendő.

Nyílttéri közlemény sora 10 kr.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK:

Brassóban a kiadóhivatalban. **Budapestben:** Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukes és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát; **Bécsben:** Daube G. L. és társa, Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppelik Alajos, Dukes M.; **Berlinben:** Rudolf Mosse; **Frankfurtban:** Daube G. L. és társa hirdetési irodájában.

Tisztelt olvasóinkhoz!

H. 184

Midőn a „Brassó” című helyi lap szerkesztését — megalapítójának s eddigi szerkesztőjének körünkől való eltávoztása után — ezennel átveszszük, tesszük ezt azon meggyőződésben, hogy a hazánk keleti végvárait lakó magyarságnak, mely földrajzi és ethnographiai kedvezőtlen helyzeténél fogva a nemzet nagy testével nincs oly közvetlen érintkezésben, mint kívánatos volna, — főtörekvése ily közvetlenebb contactus létesítése érdekében minden tőle telhetőt megtenni; s ezen törekvés eszközéül szolgálni: ezt tekintjük a „Brassó” első és legfőbb hivatásának.

Keleti végvidékünk culturalis és közgazdasági viszonyairól, ezek további fejlődését előmozdító vagy hátráltató körülményekről, eme viszonyok helyi s nemzeti jelentőségéről, végül az itteni helyzet sajátos nehézségeiről hazai sajtónk s ennek alapján a közvélemény csak igen hézagosan s vajmi gyakran tévesen van informálva. Hogy mindezek a maguk valóságában nemzeti köztudattá váljanak, ez nemcsak helyi, de egyúttal nemzeti érdek is; s ezt előmozdítani, viszonyaink s törekvéseink megértésének s ebből folyólag méltánylásának is útját egyengetni — ez célunk.

Hogy pedig ily irányú törekvés kezdeményezése Brassóból induljon ki, arra városunk culturalis multja és jelene e városnak és vidékének csakis a magyar tenger mellékeléssel összehasonlítható közgazdasági jelentősége nemcsak feljogosít, de egyenesen kötelez is.

Meg vagyunk győződve, hogy a feladat, melyet ezzel lapunk elé tűztünk, oly nagy és komoly, hogy míg egyrészt hazafias kötelességmulasztás nélkül azt magunktól el nem utasíthattuk volna, másrészt nem remélhetjük annak megvalósulását városunk-, vidékünk- és szomszédos megyeinknek úgy szellemi, mint anyagi támogatása nélkül.

E támogatást első sorban természetesen a magyarságtól, főleg a magyar intelligentiától várjuk és reméljük; de sikerünk csak úgy lesz teljes, ha idővel elérjük, hogy nem magyar ajkú polgártársaink is támogatsanak törekvéseinkben, ha nem is cselekvő közreműködésükkel, de legalább bizalmuk s törekvéseink méltánylása által.

Épen azért főfeladatunk lesz mindenkor és minden körülmények között nemcsak a speciell magyar, hanem az általános érdekeket is felismerni, azokat a közös haza érdekeivel összhangzásba hozni s ezen összhang szükséges voltára nézve felvilágosítólag és buzdítólag hatni.

Meg fogunk egyrészt minden lehető tenni, hogy e végvidék politikai, ipari, kereskedelmi és forgalmi helyzetét és életföltételeit minél világosabban föltüntessük olvasó közönségünk előtt; másrészt pedig törekvésünk lesz, hogy épen úgy megvilágítsuk a kormány minden intézkedését, melyet úgy az egész ország javára, mint különösen végvidékünk és városunk felvirágoztatása és érdekeinek előmozdítása szempontjából foganatosít.

Ismerve s őszinte meggyőződésünkben helyeselve azon intentiókat, melyek a kormányt nehéz feladatának megoldásában vezérlik, azt törekvéseiben egész odaadással támogatni fogjuk, s ezt viszonyaink között annál inkább tartjuk szükségesnek, mert véleményünk szerint magyarságunknak, mely a nemzetiségektől elvárja, hogy a kormány intentiói iránt bizalommal viseltessenek, kötelessége, hogy ezen bizalmat első sorban maga is tanúsítsa. Ez alapon hiszszük, hogy saját politikai meggyőződésünk közvéleményünknek is kifejezője lesz.

De a mily loyaltást fogunk tanúsítani nemzeti kormányunkkal szemben, épen oly őszinte és tökéletes lesz tiszteletünk szentesített törvényeink előtt, valamint nem magyar ajkú honfitársainknak ezek által biztosított jogaival, egyházi és culturalis intézményeivel szemben is.

A mennyiben pedig így sem volna némelykor elkerülhető szász és román testvéreink eljárása és törekvései ellen felszólalni, kerülni fogunk minden kicsinyeskedést, indokolatlan gyanúsítást és sértegető gúnyt, hanem tárgyilagos érvekkel törekszünk majd őket czáfolni és meggyőzni; mert ellenkező eljárásunk által vétenénk nemcsak ügyünk komoly méltósága, hanem kitűzött célunk ellen is, mely nem lehet más, mint a kölcsönös megértés és bizalom.

E célunknak megfelelően tartózkodni fogunk attól, hogy politikai tekintetek szerint bíráljunk el oly tényeket, melyek a politikától távol állanak; sőt az anyagi és szellemi élet minden jelenségét a lehető legtökéletesebb tárgyilagossággal fogjuk megítélni s elismerni minden érdemet, buzdítani, támogatni minden nemes és közhasznú törekvést, bárhol találjuk.

Szinte fölösleges kifejtteni, hogy első sorban és egész lélekkel minden magyar intézményt s minden nemzeti érdeket fogunk ápolni, szolgálni. E téren kétszeres gonddal fogunk óvakodni minden oly gáncstól vagy támadástól, mely az ügynek ártalmára lehetne, és inkább a kritikának ama pozitív módját fogjuk gyakorolni, mely a helyett, hogy ostromozna, segít, a helyett, hogy gáncsolna, utal a tökéletesbítés módjára, eszközre. De másrészt tartózkodni fogunk a dithyrambikus túlzásoktól is, mert az ezek által teremtett önhittség és önmegelégedés legveszedelmesebb ellensége a mi végtörekvésünknek, a haladásnak.

Hogy a nemzeti közművelődés szent ügyének, melynek hazánk erdélyi részeiben oly tág munkatere van, fáradhatlan munkásai akarunk lenni és leszünk, a fentebbiek után magától értetődik.

Minél inkább a tényekre és azok lényegére irányozzuk figyelmünket, annál inkább véljük elkerülhetni a személyeskedést, mely mindig és mindenütt csak árt; de oly kicsiny társadalmakban, mint a minőket magyarságunk e vidékeken képez, egyenesen végzetes szokott lenni.

Mivel végre minden művelt hazafinak kellemessé akarjuk tenni azt a kötelességét, hogy bennünket nehéz hazafias feladatunkban támogasson, teljes erőnkől azon leszünk, hogy lapunk közleményei irodalmi színvonaluk tekintetében is minden méltányos követelménynek megfeleljenek; s ez okból nem fogunk helyt adni oly cikkeknél, melyek stylje, hangja, modora nem illik ama szent és nagy cél méltóságához, melyet szolgálni akarunk.

Törekvésünk lesz ezen programmunk minden őszinte elvtársát munkatársaink körébe bevonni, mert akarjuk, hogy e lap nemcsak szerkesztője nézeteinek, de itteni magyarságunk közvéleményének őszinte és igaz kifejezője legyen; s ezen elvek szigorú szemmeltartása mellett reméljük, hogy lapunkat keleti végvidékünk összes magyarsága a magáénak vallani, azt anyagilag és szellemileg teljes erővel támogatni fogja, úgy hogy csakhamar józan, hazafias törekvésű intelligentiánk tükörre lehessen. Akkor nem lesz nehéz elérni nagy célunkat: sikerülni fog végvidékünk és városunk rendkívüli jelentőségét a nemzeti köztudatba átplántálni s a közös, nagy haza javára nemzeti alapon való úgy anyagi, mint szellemi új felvirágoztatását előkészíteni!

Brassó, 1890. január 1.

Lapunk mai számával a „Brassó” VI-ik évfolyama indul meg s midőn ezen új évfolyam első számát a tisztelt közönség kezéhez juttatjuk, a következőket kívánjuk tájékoztatul megjegyezni.

Kitűzött programunk elérhetése céljából főtörekvésünk oda irányul, hogy minél több és minél kiválóbb erőt nyerjünk meg a lap számára, csoportosítsunk magunk körül. Épen ezért lapunk eddigi derék munkatársai mellé újakat is kértünk föl, hogy minél több oldalról nyerjen tudósításokat és információkat, tisztelt olvasóközönségünket lehetőleg gyors és megbízható híreinkkel minden tekintetben kielégíthessük.

Nagy- és kis-küküllőmegyei társzerkesztőink eddigi munkássága garantiát nyújt arra nézve, hogy a két megye érdekei a jövőben is kellő figyelemben fognak részesíttetni.

Nem rossz szolgálatot véltünk tenni lapunknak s a tisztelt olvasó közönségnek az által, hogy Szebenmegyét és első sorban Nagy-Szeben városát lapunk érdekkörébe bevontuk. Az ottani magyarság helyzete teljesen azonos a mienkkel, lényegében ugyanazok a törekvések ott, mint itt s épen ezért erős meggyőződésünk, hogy nemcsak a szebeni magyarság, de egész olvasó közönségünk ezen tényt örömmel fogja üdvözölni, annival inkább, mert a szebeni érdekek képviselőjéül dr. Boros Gáborban hivott egyént sikerült megnyernünk.

Hogy tisztelt olvasóink nemcsak a szomszéd megyék, hanem a nagy világ eseményeiről is közvetlen forrásból értesülhessenek, gondoskodtunk továbbá arról is, hogy úgy Kolozsvárt, mint Budapesten állandó, rendes levelezőink legyenek.

Hiszszük és reméljük, hogy mindnyájunknak vállvetett munkájával sikerülni fog a tisztelt közönség elismerését kiérdemelnünk s ezen hitben és reményben ajánljuk a „Brassó”-t a tisztelt közönség őszinte jóakarátába és pártfogásába!

Belföld.

Brassó, jan. 1. (A helyzet.) Az évforduló mindig elmélkedésre késztet, s az elmúlt esztendő bőven nyújtja erre az anyagot.

A nemzet közfigyelmét az országgyűlés vitái kötötték le, s az a rendelkezésre álló idő java részét a véderő-vitára fordította s számos fontos közgazdasági kérdés megoldása e miatt háttérbe szorult. Ez azonban pótolható a jövőben s ennél sokkal aggasztóbb, hogy az ellenzék gyöngesége érzetében szövetségesévé fogadta az utczát, s érvek helyett a mesterségesen felkorbácsolt szenvedélyeket vitte a küzdőterre, mi által a parlamentarismust alapjában támadta meg.

A szenvedély elfojtotta a tárgyilagosság utolsó nyomait is s az ellenzék még csak nem is tagadja, hogy nem elvekért, nem eszmékért küzd többé, küzdelme csak a kormány feje, annak személye ellen irányul, s ezen cél elérésére megengedhetőnek tart minden eszközt, a legrosszabbat is s nem riad vissza

oly fegyvertől sem, mely hazánk alkotmányát annak alapjában ingathatja meg.

Meggyőződésünk szerint a legnemesebb cél sem szentesíthet nemtelen eszközöket, melyek annak elérésére felhasználnak, és mi ez esetben a cél?

Az utókor nálunknál illetékesebben fog Tisza Kálmán 15 évi kormánya fölött ítélni, s meggyőződésünk szerint oly méltánálással fog róla megemlékezni, mint ma tán legnagyobb tisztelői, leghivőbb elvtársai sem. A férfi ellen, kinek talán legelső sorban köszönjük azt, hogy a jelen század első évtizedeinek reményei megvalósultak, hogy a kiegyezés nagy műve által megteremtett lehetőség valósággá lett, hogy Magyarország annyi évszázad után ismét számottevő állam Európában: e férfi ellen irányul a küzdelem.

S ő, ennyi támadás célpontja, ily sanyaru viszonyok között is megáll helyén, érezve és tudva azt, hogy ott szükség van rá, hogy még sok tennivaló vár ő reá, és tesz.

A mi immár lehetetlennek látszott, hazánk pénzügyi helyzete ma rendezett, az állami költségvetésből eltűnt a sok milliós deficit. A regálék megváltásával egy sok visszaélést okozott középkori intézmény tűnt el; vasuti hálózatunk az utolsó évben is lényegesen bővült s a zona-tarifa közlekedésügyünk fejlesztésében korszakalkotó esemény, mely a távolságokat majdnem teljesen megszüntette.

A megyei adminisztráció államosítása érdekében tett kezdeményező lépések hivatva vannak a kormányzás egyöntetűségét fokozni, az összetartozás érzetét fejleszteni s az eddig sok helyt még jelentkező lokális politikát államivá alakítani.

Ezer éve mult a most lejárt esztendőben, hogy Árpád elfoglalta e hazát, hogy e haza Magyarország lett, s ha végig tekintünk ez ezeréves történeten, alig háromszor-négyszer találunk oly lendületet nemzeti fejlődésünkben, mint a melyet nekünk átélhetnünk osztályrészülni jutott.

S ez érzetünket nem zavarja meg az ellenzék „Hoch” kiáltása, nem annak a kormány ellen emelt ama vádja, hogy a magyar nemzeti érdeket nem viseli eléggé szívén, de még kevésbbé egyesek keserve, kik azon panaszkodnak, hogy ha ez így tart még tovább is, akkor ma-holnap Magyarországon ők lesznek az egyedüli „nem-magyarok” s ez kétségtelenül — legalább az ő meggyőződésük szerint — nagy szerencsétlenség volna.

A nemzet nagy többsége bizalommal tekint fel a kormányhoz s szellemi és anyagi érdekeit megnyugvással látja azon kezekben, melyek azok fölött jelenleg örködnek s a század utolsó évtizedének küszöbén nem kívánhatunk jobbat, mint hogy nemzeti fejlődésünk abban is oly mérvű legyen, mint az im lejártban, hogy a nagy államférfi, ki azt létesítette, tartsa meg az ég nemzetünk javára a jövő évtizedben is.

Külföld.

A külügyi kérdések fölött még egyre a karácsonyi ünnep hangulata lebeg. Mintha ünnepi harangszó töltene be a levegőt, hirdetve a békét, békét... Évek óta nem volt a helyzet oly békés, nem találak a békebiztosítások oly teljes bizalomra. Nevezetesen a „Post”-nak azon legújabb híre, hogy a né-

met császár a czár meghívására az idén is készül látogatni Oroszországba — olyan természetű, hogy előtte mintegy magától foszlik szét minden aggodalom, hogy a béke egyhamar megzavartassék. De fogja-e a két hatalmas császár találkozása, barátsága végre megtalálni Európa fő-fő betegségének, a túltengő militarismusként a gyógyszerét?

Mig Európában mindenütt a béke a jelszó, Amerika legújabb köztársasága, Brazília, úgy látszik, a háborúk legiszonyubbikának, a polgárháborúnak megy eléje. Szinte csoda lett volna, ha akkora területen, mint egész Európa, oly nagy átalakulás minden nagyobb rázkódás nélkül végbemehetett volna. Mivel oly jól esett e hit, szívesen hittünk e csodában; de a legújabb hírek kegyetlenül megczáfolták. Az egymástól oly távol eső tartományok ellentétes érdekei, a természetes félküvet többé nem érző önző szenvedélyek mindenütt összeütköznek, mindenütt fel-tűnik az anarchia.

Nagyszebeni krónika.

(A reklám és közönség. — A mi bemutatónk. — A nagyszebeni magyarság közelmúltja, jelene. — A jövő reménye.)

(D—o—.) Ha valaki azt kérdezné tőlünk: mi a jelen évszázad legáltalánosabb, legmesszibbmenő alkotása az ebbi évszázadokkal szemben? — habozás nélkül azt vászólnók: a reklám!

Értett ryan többé-kevésbé ennek a mesterségéhez az ós új-kor minden népe, de oly magas fokra távolról emelte egyikök sem, mint korunk.

A képmég a hangulattal sincs tisztában s a kritikus már egy dérral hirdeti, minő világrengető alkotás lesz a A könyv anyagát még csak gyűjtögetni kezdi tudós, s egy titkos jó barát már előre hirdeti, hogy tudomány terén micsoda új fölfedezéssel állunk emben. Ha pedig a tervezett műből van is már kéen valami; ha a folyóirat munkatársai megígérték közreműködésüket; ha a megindítandó vállalat némi ményt köthet a jövőhöz: a lapok magas hangon külik szerte az új irányt, a fontos eredményt, a páram hatást, meg egyebet.

Sőt, nyílt szólna, a közönség érzéke e tekintetben immár oig fejlődött, hogy ha ilyes nagyhangú reklám nem járadóként előre: oda se néz akár a legjóra valóbb nékvesnek sem, pártolásra e nélkül hiába vár az ütember, hiába az író, hiába akár-kicsoda.

Mindezek pedig azt a következtetést vontuk le, hogy nekünk, ha némi figyelemre akarunk szert tenni később, —most előbb egy kis bemutatónk kell kezdenünk, ha épen ezen első alkalommal talán nem is ragadtatjuk el magunkat a reklámosok nagyszájú dícsései által.

Könnyű is volna a dolgunk, ha a durva nembe tartozó egyéniségl esnék szólanunk, ámde nekünk egy már nem fál hölgyet kell bemutatnunk.

Ha nem fénk a megítéléstől, azt mondanók: valóságos vén asszony; de mivel tudunk szerint ilyen teremtes m létezik, — lévén minden leány még a Mathuzem korában is fiatal, — annál fogva e második cím elhallgatjuk.

Kedves hyünk sokat változott, a míg olyan lett, mint mostanem egyetlen egy tulajdonát megörízte maig is Ez a szeszélyeskedés. Ma lázasan heves, holnap ardektelenségig hideg; ma szeretetre-

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Tóth Kálmán első szerelme.*)

Irta dr. Boros Gábor.

Költő-szívek legtitkosabb rejtekének vizsgálata nemcsak élvezetes, hanem tanulságos feladat is mindenha.

Élvezetes, mert lelkünknek mását látjuk kifejezve az öröm vagy bánat őszinte soraiban; képzeletünk visszazáll az édes-fájó múltba, mikor még ifjú ábrándok hevítették keblünket, mikor az elérhetetlen vágyak adtak irányt éltünk törekvéseinek.

És tanulságos is, mert csak ily úton hatolunk be abba a különben láthatatlan szövedékbe, a melynek szála a külvilág eseményeiből, ezeknek a költő szívére gyakorolt hatásából verődnek össze; csak így tudjuk kimagyarázni, hogy minő kapcsolat létezik a költő sorai s élete történetének változásai között, — egy szóval így értjük meg magát a költőt.

S ha áll ez — a mint hogy kétségtelenül áll is — minden költőre, még sokkal inkább igaz az oly költőket illetőleg, mint Tóth Kálmán, a kinek lyrája az igazi, őszinte, természetes, közvetlen benső szív-

világ arany könyve, a ki dalolni sem tudott másról, mint a mit szíve érezett, a miért szíve fáj, a mi vonzotta, vagy lelkesítette.

Tóth Kálmán költői működése nem jelez korzakot, nem még csak határt sem; járt úton halad, nem lelkesül eddigelé ismeretlen eszményekért, nem tűz ki tevékenységének zászlajára még nem hangoztatott irányelveket; a kritikusok nem sorolják irodalmunk magasan kiemelkedő alakjai közé, a kiknek fénye messzi veti sugarait a következő öltök hosszú sorára.

Hanem azért méltatlanul hanyagolták el a vele való foglalkozást.

Mert olyan költő volt, a kit szívének legbensőbb ösztöne készített dalolásra; a ki dalolt, mert érzelmeinek kelyhe annyira tele van, hogy ki kell csordulnia; a ki mindjárt első megjelenésekor megnyerte mindazokat, a kikben van fogékonyság az emberi kedély hullámozása, az érzések őszintesége, tisztasága, ereje, valóságosága iránt; a ki nem élt vissza a meghódított közönség szeretetével, hanem a kivírt kedveletből csak új ösztönt merített arra, hogy e szeretetre perezig se legyen méltatlan. Rohamosan haladt az elismerésben s szavait nemzete oly mélyen véste szívébe, a dalnak szárnyain úgy eljutott a Kárpátok-
*) Részlet egy a költőről szóló monográfiából.

sőt mentül tökére olvassuk, mentül gyakrabban énekeltük dalaínál inkább úgy érezzük, hogy ép a mi szívünk bendülő hangjait halljuk örökké becses soraiból.

Költészetk sokkal nagyobbik fele a szerelemnek rövid györe és hosszú fájdalom között oszlik meg. A szere tette kedvelt költővé, a szerelem tette boldogtalmerré. A szerelem volt egész élete.

Ennek aztnek egy rövid szakaszát ölelik föl az alábbi sorok

Tóth Kán — mint mondók — egész életén át csak szeretdott s szerelmének, saját vallomása szerint, négy tya volt. Mi most az elsővel foglalkozunk s alkaladtán szólunk a többiekről is.

„Szerelmé” című költeményében világosan megmondja, h négy nő volt kiválóbb hatással reá. Ime a most re tartozó néhány sor:

„A Ninácska, a kis őz,
Elszerelmem ő vala;
Kö — vagy mi is vagyok? —
Ügtem én, ő általa.
Kihit, de mély szívű;
Fé ment s meghalt oly korán.
Egszerelmünk abból állt:
Hőczét egyszer megfogám.”

Csak né sor az egész, de magában foglalja első szerelmének egész történetét.

méltó, holnap íjesztő; ma haragos a legártatlanabb gondolatra is, holnap a nagyfokú sértésért is könnyen békülékeny. De mégis legállandóbban a visszavonultság jellemzi, a melyben tútesz a hőskori görög hősön, Achillesen is. Pedig korábbi éveiben nagyon szívesen vett részt — természetesen hatásköréhez képest — a legtevékenyebb mozgalmakban, napjainkban azonban valóságos lethargiában szenved s érdeklődését semmi sem bírja fölkelteni.

Ime ennyit bemutatól. Csak a nevét kell még megmondanunk, aztán készen vagyunk az ajánlással. A neve: *nagy-szebeni magyarság*.

Igen, ez a mi magyarságunk valóban amolyan szeszélyes hölgy, a ki a szeszélynek már ama magas fokára jutott, hogy nem is szeszélyeskedik.

Évekkel ezelőtt, nem is olyan régen, valóságos lázban égtünk mi nagy-szebeni magyarok a lankadatlan tevékenységtől. Igyekeztünk túllicizálni egymáson a magyarság érdekében kifejtendő működésben; volt közös eszményünk, azért képesek voltunk áldozni mindent s inkább oly megfontoló, okos, előrelátó vezetőkre volt szükségünk, a kik óva intsenek az elhamarkodó sietségtől, a kik visszatartsák, fékezzék a rohanni készülőket.

Nem riadtunk vissza a még oly sisyphusi munkától sem. Alkottunk olyan egyesületet, a melynek körében otthont találhasson az egész magyarság különbség nélkül. És megalkottuk semmiből, közös erővel, egyesült akarattal és áldozattal.

Le kellett küzdenünk azok véleményét, a kik nem látták időszerűnek a mi terveink megvalósítását. És leküzdöttük a nagy többség összetartásával.

Teremteni kellett annyi vagyont, a mennyi elég az egyesület fentartására. És megteremtettük úgy, hogy az évvégi lezárolásnál még fölösleg maradt.

Ébren is kellett tartani az így föllángoló érdeklődést. És fentartottuk közös megelekedésre.

Egy szóval megtettük azt, a mit ellenkező gondolkodású társaink egyenesen lehetetlennek nyilvánítottak, mi magunk pedig csak azért bíztunk úgy benne, mert erősen akartuk, szükségét éreztük s készek voltunk bármilyen áldozatra.

E mellett áptunk többi egyesületeink fát is, mint a jó kertész a magáit. Voltak tanulságos, élvezetes választmányi üléseink mindegyik társulatunkban, a melyeken a tárgyhoz mért komolysággal, higgadsággal, egymás iránt elnézéssel, méltánlylattal, szeretettel cseréltünk eszmét s intéztük a szőnyegen forgó vagy oda kerülhető ügyeket. Voltak lélekemelő, népes közgyűléseink, a melyeken ragyogtak a szemek az elért eredményektől, forrott a lelkesedés minden oldalon.

Éltünk a szó tiszta értelmében.

De ez már . . . a múlt.

Oh, mennyivel sívárabb a jelen!

Mintha a közömbösség ördöge szállott volna belénk, mintha kicsérélték volna gondolkodásunkat, lelkünket, tetterünket.

Az egyesületek közül a nagy áldozatokkal s még nagyobb reményekkel megteremtett *Polgári kör*, a melylyel utóbb a régi *Olvasó-egyesület* is egybe-fontuk, fennáll ugyan ma is, tagja van elég, anyagi-lag biztosítva van s ez irányban semmi veszélytől sem tarthatunk; ámde hiányzik belőle az a pezsgő élet, melyet leginkább óhajtanánk elérni általa. Alig szállingózik a szépen kifestett, tisztességgel berende-

zett nagy lakásban egy pár ember. Haton-nyolczan följárunk rendesen mindennap, végig olvassuk a lapokat szorgalmasan, egyszer-egyszer elszájnalkozunk azon, hogy mivé lettünk; a játszó-termek legfőbb vasárnap nem konganak, s nagybecsű könyvtárunkat (a melyet, sajnos, nem lehetett az utóbbi években kellőleg szaporítani), gyéren használják . . . ebből áll az egész.

A *Dalkör*, ez a kitűnő tapintattal és szakértelemmel vezetett társulat, lerója a maga köteles adóját, a pártolóknak nyújtott négy dalestélyt többnyire szép sikerrel; de belső életében ép úgy megcsappant a működés mozgalma, vágya, mint a *Műkedvelő társulatban*, a mely alig képes néha-napján jelt adni magáról és ha ad, sem részesül megérdemelt pártolásban.

A negyedik volna az *E. M. K. E. helybeli fiókja*, de erről sem mondhatunk többet vagy jobbat. Talán azért oly hallgatag, mert nem szereti a sok hü-hót; talán a többi egyesületek foglalták el előle a működés terét, de tény, hogy legtöbbször bámulva hallják, hogy körünkben ilyen is létezik.

Ha eltekintünk az egyesületi élettől s a társadalmi, meg a magánéleten tartunk szemlét, még szomorúbb eredményekre kell jutnunk. Voltakép nem is beszélhetünk itt magyar társadalomról.

Igaz, hogy helybeli magyarságunk száma összevéve is csekély, de még ez sem tart együtt. Demokratiskodunk szóban s az aristokráciánál is különbséget képezünk tényleg. Nemcsak nem szeretjük, sőt egyenesen kerüljük egymást. Egyéni érték nincs is már előttünk, mindenki rossz, csak magunk vagyunk derekak, mindenki semmi, csak mi vagyunk valamik. Kihaltak látszik az együttérzés legkisebb paránya is; a mit X. tesz vagy jónak lát, azt Y. eo ipso kifogásolja, ellenzi; semmit sem teszünk közös megegyezéssel, hanem elhúzódnak egymástól, duzzogunk, az egyesületi életből átvisszszük a nehezeltést a magán életbe s bámulatos következetességgel lejárattjuk egymást mentül gyorsabban.

Sokat, nagyon sokat lehetne még mondanunk. De elég.

Ez a jelen. Jól tudom, fölötte komor a kép, a melyet festék, de — fájdalom — igaz és hü.

Csak hogy a panasznál, a sajnálkozásnál, a hiba beismerésénél nem maradhatunk. A jelenlegi viszonyok tarthatatlanok, valósággal önsúlylyal nehezedenek reánk.

Itt tenni kell. És tenni lehet. A remény még nem veszett ki a szívekből. Vigasztaljuk magunkat azzal, hogy az emberiség történelmében, valamint az egyesek életében állandó természeti törvény: a lelkesedés forrongó idejére a visszahatás aléltsága következik. Vigasztaljuk magunkat azzal, hogy a tepsedés már a legközelebbi jövőben véget ér, — hogy elkezdődjék az egészséges, egyenletes működés, a melyre a magyarságnak e vidéken nagyobb szüksége van, mint bárhol a hazában.

S ez utóbbi vigasztalás egyenesen biztos alappal bír.

Mindenekelőtt lehetetlen, hogy a magyarság vezéregyéniségei, átlátva a változás elodázhatatlan voltát, nem tudnának s nem igyekeznének módot találni arra, hogy a megállott folyót rendes medrébe tereljék. Hiszen nem hiányzik a helyi magyarságból a jobb érzés, a sokszor megbizonyított lángelkű haza-

fiság, a közös munkának szeretete. Nem. Nyíltan ki-mondjuk s ha kell, ezer példával tudjuk igazolni a múltból, hogy igenis megvannak a magyarságban mindazon tulajdonok, a melyektől szép jövőt várhatunk, csak hogy az erők szunnyadóban vannak, a ten-ger síma tüköre elrejté a drága gyöngyöket.

Némi kezdeményezést észlelünk is már a leges-legutóbbi időben a szép korszak létesítésére. S bár ez még pusztán külsőleges, de remélhetőleg csontunkká, vérünkbe fog válni nemsokára. Egyelőre közös földel alá kerülnek egyesületeink s az ebből szerzendő tapasztalat okvetetlenül megérleli azt a sokunk által hangsúlyozott gondolatot, hogy mind e társulatokat közös gócpontban kell egyesítenünk, a jelenleg szétforgácsolt erőket össze kell tömörítenünk.

Ez az egyik. A másik, a mibe reményt vetünk, az, hogy újévtől kezdve a helybeli magyarságnak is lesz oly közege e becses lap hasábjain, a melynek révén megvitathatjuk a teendőket, eszmét válthatunk, tárgyilagosan megvitathatjuk a bajt s a balsamot egyaránt.

Ebben a két tényezőben látjuk mi a szebb jövő felvirulását, a mely hogy mentül előbb bekövetkezik, szívünkbe kívánjuk.

Nem kételkedünk, akadnak, a kiknek nincs inyökre az a merészség, a melyet ezúttal elkövettünk az által, hogy ily leplezetlenül föltártuk a sajtó sebeket; de minket ez nem riaszthatott vissza, mi azt akarjuk, hogy a jelenleg kopár mezőn mentül előbb zöld virány fakadjon, — és bár keserű az orvosság, erős meggyőződésünk, hogy nem tettünk rossz szolgálatot.

APRÓ HIREK.

Jótekonyság. A helybeli magy. prot. jótekonysági egyesület, mint minden évben, úgy az idén is, az ev. ref. parochián gazdag karácsonyfát állított fel a szegények számára, hogy azon a napon, midőn az egész keresztény világ a Megváltó születésének örömmünepét üli, szegényeinek szeméből a hideg és éhség által sajtolt könyeket igralmas kézzel felszárítsa. Ez alkalommal kiosztatott a szegények között vallás- és nemzetiségre való tekintet nélkül (mert az igazi jótekonyság gyakorlóját soha sem vezérli más szempont, mint csak a nyomor enyhítése), mintegy 44 drb kenyér, 85 kalács, 2 és fél öl tűzifa, 10—14 liter bor, nagy mennyiségű alma és dió. Továbbá a nov. hó 20-iki fillérestélyen kiosztatott tárgyakat is ideszámítva a nőegylet e két alkalommal mindössze 180 frt. értékű adományokkal istápolta a szegényeket. Egyes tárgyakat és élelmi szereket adakoztak a következő urak és úrnők: A. L.-né, Barabás Károlyné, Bartha Istvánné, Bagotai Ferenczné, Folyovits Miklós, Femminger Henrikné, Haydn Hugóné, Horn Anna, Kozma Józsefné, Kovács Jánosné, László fivérek, Lerchenfeld János, Löw Mátyás, Malcher Mór, Ollinger György, Péter Mihály, Simay fivérek, Szöcs Józsefné, Schütz Farkas, Szabó Sándorné, Thies Mihályné, Verzár Mór, Zifft Jánosné és Veber Györgyné, kik szíves adományaikért a szegények nevében fogadják a nőegylet forró köszönetét. Adja az Ég, hogy jó lelkük e nemes tulajdonságát gyakorolhassák még számos éveken keresztül! — *Bauer Jánosné*, elnök. *Balázs Péter*, jegyző.

Eljegyzések. Tegnap délután jegyezte el *Izay Antal* brassói jónevű kereskedő *Gámentzy Anetta* kisasszonyt, *Gámentzy Tódor* katonai nagybirtokos

„A folyót is áldom . . .“ kezdetű költeménye az első szerelem csendes boldogságának hangja, az ifjú kor tele szívével, a mikor még nem is gondolunk a jövőre, csak a jelen gyönyörűségét érezzük. Áldja a folyót is, a melynek partján először találkozott vele. Azt kívánja, hogy a folyónak minden csepp habjából a legdrágább kláris teremjen; hogy az ég alján megjelenő szivárvány ezt a folyót keresse ki arra, hogy benne megfürödjék. Hadd díszítsék a folyó partjait fehér gyöngyvirágok, akármerre folydogál, mikéntha királynő oldalán fehér ruhás lányok haladnak; lak-janak benne aranyhalak, ezüst csigák, még a hínárja is zöld bársonyból legyen. De a legnagyobb áldás a folyóra mégis csak az lehet, ha ő szép szemével mindennap beletekint.

Nincs ebben még semmi mellékgondolat, még nincs a költő szívének múltja, a melyért epedjen, a melynek napjait visszakívánja, de nem eszmél a jövőre sem, ha vajjon ez örömet vagy bánatot hoz reá; még nem kelnek vágyai, szűzies tisztasággal áldja meg a találkozás helyét.

Hanem a szerelem hangtalansága nem tart soká. Kitor belőle az „Eskü“ a fellobbanó édes szerelem első nyilatkozata. Az esküvés szokott kora. Mikor a szívnek már nem elég a boldogító öntudat, hanem útát kell találnia a szavakban, hogy eljusson ahhoz, a

kitől az üdvösséget várja. De költőnk esküjét nem az oltár előtt teszi, a hova az érdek, hiuság és ön-ámítás is eljuthat; hanem az Istennek szabad ege alatt, a hol az esküt nem azért mondják, hogy a világ is tudomást szerezzen róla, hanem hogy néma tanui legyenek a fűszálak, a rózsa, a csermely, az árnyas lomb, a madarak, a tiszta ég s a nap. Ide nem férhet semmiféle ámítás, a természet nagy temploma őszinteségre, igazságra készíti a szívet. Itt mondja el a költő, hogy szíve minden dobbanása csak az *ővé* lesz; hogy előtte kedvességgel nem fog bírni egyéb, mint az ő mosolya; hogy egész életén át keblébe zárja imádotját, hogy oltalmazni fogja, mint a hogy véd a lomb a napsugártól; hogy énekének tárgya csupán egyetlen szó lesz örökké, ez az egy szó: szeretlek; hogy el nem hagyja őt soha, soha.

Nem találjuk meg itt a költőknél ily helyzetben szokásos bombastokat, hajhászott, erőltetett képeket s nem egyszer természetellenes hasonlatokat; itt minden akadálytalanul, önkéntelenül foly, a természeti képek természetszerűleg idézik föl a hangulatot. A kicsiny fűszálról kezdve föl a magas égig s a rajta ragyogó napfényig bámulatos közvetlenséggel fokozódnak a hasonlatok s ezekkel szoros kapcsolatban áll az érzelmek fölfelé haladó skálája.

Az „Ujra látlak“ azokat az érzéseket tol-

mácsolja, a melyek akkor támadnak a költő szívében, mikor a kedvesnek képe előtte megjelen. Egész érzés-csoport van szívében, egyesülnek a gyermeki ábrándok, az ifjuság szilaj heve és a férfiú szilárdsága. Ha mindjárt a lány arcának szépsége nem indítná is szerelemre, elég volna az érthetetlenül bánatos arcra tekintenie, látnia a szenvedő lélek kimagyarázhatatlan fájdalmát. Megragadó hasonlatokkal foly tovább e kiválóan sikerült költemény. Kedvesének hajzata szerteszálló, fehér fűrtös felhő, ajaka kettévált rózsa, szeme meggyuladt éj, az alkotó istenség rajongó eszméjét látja benne. Nem vizsgálja a lány szomorúságának okát, de újulva kel föl lelkében a vágy, hogy bírassa kedvesét. Csak ne válnék ez az óhajlás lehetetlenséggé. Az érzelmek fokozataiban legfőbb nyomatékot az ifjú hevére teszi s ennek megfelelőleg a szavak is hévtől lüktetők.

A „Búcsú“ az első szerelem első boruja, az elválásnak, a kényszerű elszakadásnak képe, midőn kedvese távozik, ott hagyva őt, de magával víve a költőnek szerelemmel teli szívét. Az elválás okozta bánat még a halál gondolatára is elvezeti, legalább egy rövidke pillanatra. A búcsúintést sem képes viszonozni, könybe lábadnak szemei, nem bírja kendőjét lobogtatni viszonzásul. — Rövid, de hangulatos költemény, megkapó, keresetlen egyszerűséggel.

(Vége következik.)

bajos és szép leányát. Az eljegyzés Gámentzy János kolozsvári kereskedő házában folyt le szűk családi körben. — Dr. Kőrösy György, brassói középiskolai tanár, tegnap tartotta eljegyzését Walton Mariska kisasszonnyal, Walton Eduard kereskedő leányával Kolozsvárra.

Az ideoi Szilveszter — tiszt — estély a Nr. 1 termében méltó volt elődeihez és igen sikerültnek mondható. Szép számú s igen kiváló közönség hallgatta végig a katonai zenekar élvezetes műsorát, melyet 11 óra után táncz követett. A mulatság, melyen a tiszt és a polgárság egymáson túlnemni igyekeztek, voltaképen csak most kezdődött és a reggeli órákig tartott. Éjjelkor, midőn a zenekar az új év beköszöntését jelezte, érdekes jelenet fejlődött: a „B. ú. é. k.” és „Prosit Neujahr”-ok csak úgy repültek a terem egyik végétől a másikig.

Haláleset. Deczember 28-án hűnyt el Kőröspataki gróf Kálnoky Felix cs. és kir. nyugalmazott huszárnagy Kőröspatakon. A boldogult hült tetemei 30-án délután 2 órakor helyeztettek örök nyugalomra a kőröspataki családi sírboltban.

Táncmulatság. A brassói kereskedő ifjak köre f. hó 11-én az „Európa” dísztermében saját betegsegélyző alapja javára zártkörű tánczoszort rendez, mely rendkívül fényesnek és a mellett kedélyesnek ígérkezik. A helybeli magyar közönség köreiben már most igen élénk érdeklődés nyilvánul ezen első farsangi mulatság iránt.

Brassói piaci árak.

— Az első erdélyi bank jelentése. —
Brassó, 1890. január hó 2-án.

Román papírpénz à 20 frank	9-24 vétel 9-62 eladás
„ ezüstpénz à 20 „	9-20 „ 9-22 „
Napoleon d'or (aranypénz)	9-30 „ 9-32 „
Török lira	10-55 „ 10-60 „
Arany	5-52 „ 5-54 „
Orosz papírrubel	120— „ 122— „

Társzerkesztők:

Nagy-Küküllő megye részéről: Horváth László (Segesvár.)
Kis-Küküllőm. részéről: Gyöngyössi István (D.-Szt.-Márton.)
Felelős szerkesztő: Kis-Tétényi Walther Béla.

Laptulajdonos: Harmath Lajos.

Kiadó: Alexi könyvnyomdája.

A KÖPEZSI BARNÁ-SZÉN

főraktára

az első erdélyi bank közraktárában van, szemben a pályaudvar raktárával.

Elárutási ár 100 klgként
43 kr; 50 klg.-nál kevesebb nem
adatik el.

(2) 1—5

MAGYAR MERCUR

HITELES SORSOLASI TUDÓSÍTÓ

osztrák-magyar és külföldi sorsjegyekről, kisorsolandó állam- és magánkötelezvényekről, vasuti, gőzhajózási és ipar-résvények és elsőbbségi kötvényekről, záloglevelekről stb.

SZAKIRAT BANK-, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁSI ÉS VASUTI ÜGYEKRŐL.

Előfizetési ár egész évre 2 frt.

Kiadó és tulajdonos LÖRY Jenő.

BUDAPEST.

Hatvani-utca 17. szám.

BUDAPEST.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által 1888. évi 80,753./III.b.) szám alatt és a nagym. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által 1889. évi 244. eln. sz. alatt, mint a magyar államban forgalomban lévő és kisorsolás alá eső értékpapírok húzásainak eredményéről kellő tájékoztatást nyújtó sorsolási lap, az összes közhatóságok figyelmébe ajánlva.

XIII. évfolyam.

Előfizetési felhívás!

XIII. évfolyam.

A „MAGYAR MERCUR”

január 1-én tizenharmadik évfolyamába lépett.

Ha valaki figyelemmel kíserte azt a fokozatos és czéltudatos haladást, melyet lapunk tizenkét év alatt megtett, nem tagadhatja meg tőlünk elismerését; azt az elismerést, melyet a lankadatlan szorgalom, becsületes munka, tiszta szándék és önzetlen törekvés kiérdemelnek, és melyet nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 1888. évi 80.753./III. b. szám alatt és a nagym. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1889. évi 244. eln. sz. alatt kelt rendeletei is kifejeznek.

E miniszteri elismeréseket már jóval előbb megelőzte a nagy közönség elismerése, mert általában el van ismerve az, hogy a Magyar Mercur a legpontosabban megjelenő, legmegbízhatóbb és leghitelesebb sorsolási lap, és hogy magasan fölülte áll minden hasonló vállalatnak.

A múlt év óta lapunk alakja jelentékenyen megnagyobbodott, a beosztása czélszerűen megváltozott és a mi a fődolog, lapunk már egy év óta rotációs gépen nyomatik, mint csak a legnagyobb napilapok, miből az a megbecsülhetetlen előny jut előfizetőinkre, hogy ez által lehetővé van téve az, hogy lapunk néhány órával a mindenkori húzások után már készen mehet a szélrózsa minden irányába, a mint tényleg lapunk egy-két nappal mindig előbb jelenik meg, mint bármely sorsolási lap az országban.

A jövőre vonatkozólag, úgy mint eddig, ezentul is csak az lesz a főtörekvésünk, hogy azon az ösvényen haladjunk tovább, melyen eddig is haladtunk. Törekedni fogunk, hogy mindig többet és többet, jobbat és jobbat nyújtsunk olvasóinknak.

A sorsolásokról, mint eddig is, kiváló gondot fordítunk és a számok revideálásának oly rendszerét léptettük életbe, hogy a sajtóhibák majdnem ki vannak zárva, de ha elvéve mégis csuszna be egy hiba lapunkba, azt a következő számban már helyreigazítjuk. A mindenkori sorsolások mellett közöljük mindig a hátralékosok, vagyis régebben kihuzott, de még fel nem vett kötvények jegyzékét is.

Ily módon, a ki lapunkat tartja, meg van őva attól, hogy károsodjék az által, hogy ha sorsolásokat nem nézte meg annak idején. Azonban ha bármi okból mégis kétségbe volna valamelyik előfizetőnk az iránt, hogy sorsjegye vagy kötvénye nem-e sorsoltatott már régebben ki, annak egy egyszerű levelező-lapon való megkeresésre bármikor a legkészségesebben és ingyen adunk felvilágosítást a szerkesztői üzenetekben és általában előfizetőink sorsjegyeinek és kötvényeinek revizióját ingyen és a legnagyobb készséggel eszközöljük.

A lap szövegének összeállításában az eddig követett rendszert fogjuk tovább fejleszteni és ököletesíteni. Munkatársaink számát, kik közül már a múlt évben is találkoztak olvasóink Enyedy Lukács, Fenyvessy Adolf, Mudrony Soma stb. neveivel, új esztendővel kezdve újabb elismert szakérőkkel szaporítjuk, kik már is kötelező ígéretet tettek, hogy gyakrabban fogják dolgozataikkal lapunkat megkeresni.

A biztosítás, közlekedés és minden egyéb közgazdasági, főleg pénzügyi kérdés úgy mint eddig, ezentul is gondosan összeállított külön rovatban tárgyalatik. Minden közleményünkben különös súlyt fektetünk arra, hogy a kérdés, melyet felvettünk, tisztán mindenki által érthetően és jó magyarsággal legyen megírva. Mi mindenkor mellőzni fogjuk az akadémikus fejtegetéseket és csakis a gyakorlati értékű közleményekre helyezzük a főszó.

A magyarosodásra is különös súlyt fektetünk. Eddigél el volt árasztva az ország német, főleg osztrák sorsolási lapokkal, melyeket tizenkét éves fáradhatlan munkával sikerült kiszorítanunk. Fájdalom azonban, még mindig roppant nagy számban járnak hazánkba a külföldi német sorsolási lapok, melyeknek folytonos törekvése oda irányul, hogy a magyar értékek iránt rossz véleményt keltsenek. Sok tekintetben ez is oka annak, hogy államadósági kötvényeinek jobbára a külföldön vannak, és mi a külföldnek kamatozunk óriási mértékben. Pedig mily óriási nemzetgazdasági hátrány hárul ebből hazánkra.

Különös súlyt fektetünk a szerkesztői üzenetekre, mely rovatban hasznos utbaigazításokat adunk a közönségnek mindenféle pénzügyi és általános üzleti vagy gazdasági természetű kérdésre. Bármely szakmánkba vágó kérdésekre itt készséggel és díjmentesen adunk felvilágosítást.

Különös figyelemmel fogjuk tárgyalni a vidéki pénzintézeteket is, mint a melyek a nemzeti vagyon igen tekintéljes részét képezik.

A jelentékeny gyarapodás dacára, melyen lapunk átment, előfizetési ára marad a régi. Budapesten házhoz hordva vagy vidékre postán küldve, egész évre 2 forint.

Oly csekély ár ez, melynél kevesebért márlehetetlen megbízható lapot nyújtani, a mint hogy azok a sorsolási közlönyök, melyeket még olcsóbb árakon kínálnak, nem egyebek haszontalan papírszeleteknél, melyekre hibás és megbízhatatlan számok vannak nyomtatva.

Uj előfizetőinknek január 1-jéig díjmentesen küldjük a lapot.

A MAGYAR MERCUR szerkesztősége és kiadóhivatala.

Iskola Alapítvány - Kolozsvár (Budapest Hatvani-utca 17. szám) Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca

(1) 1—3